

УДК 342.5(438)

Микола Іванович МАРЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0217-478X>

ПРОКУРАТУРА В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: АНАЛІЗ ПРАВОВИХ ЗМІН

Чинний закон «Право про прокуратуру» був прийнятий Парламентом Республіки Польща 28 січня 2016 р. [1]. Даний нормативно-правовий акт комплексно регулює засади та правила функціонування прокуратури. Він замінив попередні унормування, що діяли у період з 1985 р., та які уже не відповідали потребам Польщі як сучасної правової держави й викликам, пов'язаним із розвитком злочинних технологій, зокрема тероризму, організованої злочинності, а також фінансовим та економічними злочинам.

Закон, серед іншого, передбачає поєднання посади Генерального прокурора та Міністра юстиції. Це означає, що з 4 березня 2016 р. Польська прокуратура фактично втратила свою незалежність, оскільки новий Генеральний прокурор знову зможе втручатися у роботу прокуратури, видавати постанови та команди.

Генеральним прокурором і, відповідно, главою Міністерства юстиції може стати особа з польським громадянством, котра користується усією повнотою прав, не притягалася до кримінальної відповідальності, з бездоганною репутацією та юридичною освітою рівня не нижче магістра.

До системи прокуратури увійшли: Національна прокуратура, регіональні, окружні та районні прокуратури. При цьому у структурі прокуратури незмінним залишився відділ прокуратури, що функціонує у рамках Інституту національної пам'яті – Комісії з питань кримінального переслідування злочинів проти польського народу (IPN).

У результаті прийняття нового закону були уніфіковані номенклатурні назви підрозділів на різних організаційних рівнях прокуратури, а також скасований термін повноважень виконавчих та керівних посад у прокуратурі.

Крім того, був скорочений термін роботи на окремих рівнях прокуратури, який передбачає можливість професійного росту прокурорських працівників, що повинно сприяти просуванню молодих, здібних і «динамічних» прокурорів. Здібні слідчі прокурори також зможуть отримувати грошові нагороди та дочасне зростання по службі від Генерального та Національного прокурорів. Дисциплінарні процедури повинні бути публічними та здійснюватися більш ефективно.

Замість Генеральної прокуратури було створено Національну прокуратуру з правами центрального органу. Вона займатиметься обслуговуванням завдань Генерального прокурора, а також координацією діяльності, пов'язаної з переслідуванням у сфері найбільш серйозних злочинів – тероризму, корупції, організованої злочинності, а також злочинів фіскального, економічного та фінансового характеру. В Національній прокуратурі було створено Департамент внутрішніх справ, що займатиметься злочинами, скоєними суддями, прокурорами та засідателями. Крім того, Національна прокуратура здійснюватиме підготовку проваджень у справах, що «зависли» та тих, що потребують об'ємної доказової бази. Умовою для цього буде видача відповідного розпорядження Генеральним прокурором. Замість апеляційних прокуратур запроваджуються регіональні прокуратури. До їх завдань віднесено розкриття найбільш серйозних фінансових та податкових злочинів. Окружні прокуратури провадитимуть підготовчі провадження у справах про серйозні кримінальні, фінансові та податкові злочини.

Закон також ліквідував Національну раду прокуратури і створив замість неї Національну раду прокурорів при Генеральному прокурорі, термін повноважень якої складає 2 роки. Даний консультативний орган об'єднує професіональних прокурорів, а не політиків. Він складається з представників кожного рівня прокуратури та прокурорів, які перебувають на пенсії. Закон дає можливість оформлювати матеріали досудових проваджень в електронній формі та направляти їх разом із обвинувальним актом, підготовленим в такій же формі, до суду.

Генеральний прокурор, Національний прокурор чи інший прокурор, уповноважений ними, зможуть контролювати оперативну та розвідувальну діяльність поліції [2], Центрального антикорупційного бюро [3], Служби військової контррозвідки та Служби військової розвідки [4] через ознайомлення із матеріалами (змістом кореспонденції, вмістом посилок, встановлення пристроїв для прослуховування тощо). Наряду із цим, Закон містить положення, які визначають порядок надання прокурорами інформації про поточні провадження іншим органам державної

влади та засобам масової інформації. Крім того, Закон дозволяє прокурорам, які знаходяться на пенсії, повернутися на активну службу на термін повноважень депутата або сенатора.

Прийняття Закону «Право про прокуратуру» призвело до внесення змін у Кримінально-процесуальний кодекс [5], Закон «Про працівників суду і прокурори» [6], а також закон «Про військову жандармерію та військові правоохоронні органи» [7].

Підсумовуючи вище сказане, хочемо зазначити, що практично всі дискусії щодо необхідності реформування прокуратури у Республіці Польща зводилися до доцільності її конституційного унормування, визначення обсягу її повноважень та координат у державному механізмі. При цьому, визначаючи концепції подальшої розбудови органів прокуратури польські політики намагалися орієнтуватися не тільки на зарубіжні зразки організації та діяльності прокуратури, але й на власний історичний досвід, національний менталітет та правові традиції, а також політичне середовище в якому проводилася реформа органів прокуратури.

Проблематика уточнення та зміни правового регулювання функції нагляду за органами, які проводять оперативно-розшукову, розвідувальну та контррозвідувальну діяльність, а також реформування функції досудового слідства прокуратури викликають певний науковий інтерес і можуть розглядатися як перспективні напрямки подальших досліджень правового статусу прокуратури Республіки Польща.

Список бібліографічних посилань

1. Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. «Prawo o prokuraturze» : tekst ujednolicony. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2016. Poz. 177. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000177/U/D20160177Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. «O Policji»: tekst jedn. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2015. Poz. 355. Ze zm. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000355/U/D20150355Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. «O Centralnym Biurze Antykorupcyjnym»: tekst jedn. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2014. Poz. 1411. Ze zm. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061040708/U/D20060708Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. «O Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego»: tekst jedn. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2014. Nr 104. Poz. 253. Ze zm. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061040709/U/D20060709Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. «Kodeks postępowania karnego»: tekst ujednolicony. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 1997. Nr 89. Poz. 555. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970890555/U/D19970555Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
6. Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. «O pracownikach sądów i prokuratury» : tekst ujednolicony. *Dz.U.* 1998. Nr 162. Poz. 1125. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19981621125/U/D19981125Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).
7. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. «O Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych» : tekst ujednolicony. *Dz.U.* 2001. Nr 123. Poz. 1353. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20011231353/U/D20011353Lj.pdf> (дата звернення: 15.03.2018).

Одержано 20.03.2019

УДК 340:070

Костянтин Вікторович МЕЛІХОВ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

УЧАСТЬ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ У СПРАВІ ВИСВІТЛЕННЯ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ ВІДДІЛУ КОМУНІКАЦІЇ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Прийняття Закону України «Про Національну поліцію» зумовило визначення довіри населення як основного критерію оцінки діяльності поліції. У зв'язку із цим взаємодія із громадськістю набула великого значення. Одним із напрямів такої взаємодії є налагодження ефективних, партнерських відносин із засобами масової інформації.